

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ E. K.**, bývajúceho v B. a **2/ Ing. P. K.**, bývajúceho v B., proti žalovanej **M. M.**, bývajúcej v O., zastúpenej JUDr. E. V., advokátkou v B., **o vydanie nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9 C 3/1992, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 15. júna 2011 sp. zn. 2 Co 193/2008 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 15. júna 2011 sp. zn. 2 Co 193/2008 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 21. februára 2008 č.k. 9 C 3/1992-279 uložil žalovanej povinnosť vydať žalobcom 1/ a 2/ spoluvlastnícky podiel vo výške $\frac{1}{4}$ k celku na nehnuteľnosti vedenej v katastri nehnuteľnosti na LV č. X., pre katastrálne územie S., okres X ako parcela č. X. – zastavené plochy a nádvoria o výmere X. m² a na nej postaveným domom, označeným ako stavba, súpisné číslo X. na parcele č. X.. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcom trovy konania 207 037,60 Sk (6 872,38 Eur) do troch dní od právoplatnosti rozsudku na účet ich právneho zástupcu a zaplatiť náhradu trov štátu 16 944,70 Sk (562,46 Eur) v tej istej lehote na účet Okresného súdu Bratislava I. Takto rozhodol, keď mal za preukázané, že právna predchodkyňa žalobcov 1/ a 2/ L. K., ktorá zomrela v priebehu prvostupňového konania 18. januára 1994 bola podľa § 3 ods. 1 písm. a/ zákona č. 403/1990 Zb. o zmiernení následkov niektorých majetkových krívd (ďalej len „zák. č. 403/1990 Zb.“) oprávnenou osobou na vydanie veci ako dedička zo závetu po A. S., ktorému bolo vlastnícke právo k nehnuteľnosti odňaté rozhodnutím Mestského národného výboru v Bratislave.

Poukázal na to, že právna predchodkyňa žalobcov bola univerzálnou zákonnou dedičkou po nebohom A. S. z dôvodu, že právo syna poručiteľa A. S. ml. dovolať sa neplatnosti záveru podľa § 479 Občianskeho zákonníka sa premlčala v lehote 3 rokov, ktorá lehota začala plynúť 19. novembra 1974, t.j. dňom nasledujúcim po dni, kedy bolo dedičské konanie bývalým Štátnym notárstvom v Bratislava – Mesto zastavené a uplynula 19. novembra 1977. Súd prvého stupňa v súvislosti s pravosťou záveru poručiteľa A. S. z 1. júna 1973 poukázal na jednoznačné závery znaleckého dokazovania nariadeného v rámci prvostupňového konania. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Odvolací súd na odvolanie žalovanej po doplnení dokazovania (prostredníctvom súdu prvého stupňa) kontrolným znaleckým posudkom JUDr. I. N. znalca z odboru písomoznalcestva, odvetvie ručné písmo rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Mal za to, že súd prvého stupňa v danom prípade v potrebnom rozsahu pre rozhodnutie vo veci samej zistil skutkový stav a následne takto riadne zistený skutkový stav aj správne posúdil, t.j. na správne zistený skutkový stav aplikoval zodpovedajúce ustanovenia Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa preto v celom rozsahu stotožnil so správnym právnym záverom súdu prvého stupňa uvedeným v odôvodnení napadnutého rozsudku, ktoré spĺňa všetky požiadavky podľa § 157 ods. 2 O.s.p., na ktoré odvolací súd v plnom rozsahu poukázal a s týmto sa plne stotožnil. Rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. potvrdil. Z dôvodu, že úspešný žalobcovia v lehote stanovenej zákonom trovy odvolacieho konania nevyčíslili (§ 151 ods. 1 O.s.p.) odvolací súd im náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. a ako dovolací dôvod uvádzala § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., t.j. že odvolacie konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, pretože odvolací súd vychádzal z neúplne zisteného skutkového stavu a tiež, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), a to ohľadne premlčania práva dovolať sa relatívnej neplatnosti závetu, od ktorého žalobcovia odvodzujú žalovaný nárok na vydanie nehnuteľnosti, a to pokiaľ ide o začiatok plynutia premlčacej lehoty. Uviedla, že odvolací súd svojim postupom jej odňal možnosť pred súdom konať z dôvodu, že o podanom odvolaní

rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), hoci pre takýto postup neboli splnené zákonom požadované podmienky. Odvolací súd prostredníctvom súdu prvého stupňa doplnil dokazovanie kontrolným znaleckým posudkom, a preto bolo jeho povinnosťou v súlade s § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p. nariadiť pojednávanie, na ktorom by riadne vykonal dôkaz kontrolným znaleckým posudkom a poskytol účastníkom možnosť sa k nemu vyjadriť. Navrhla rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobcovia nepovažovali dovolanie žalovanej za dôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 až 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci ale potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné a nejde ani o potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že dovolací súd vo veci

doposiaľ nerozhodoval.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, ktoré zistenie by viedlo k záveru, že dovolanie je prípustné bez ohľadu na procesnú formu rozhodnutia odvolacieho súdu a spôsob jeho rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v konaní napadnutom dovolaním došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., zakladajúcej prípustnosť a dôvodnosť dovolania, t.j. že odvolací súd svojím postupom odňal žalovanej možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O takýto prípad v prejednávanej veci ide.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. (účinného od 15. októbra 2008) na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že odvolací súd musí v prípade prejednanie odvolania týkajúceho sa veci samej nariadiť pojednávanie, ak dokazovanie vykonané pred súdom prvého stupňa opakuje alebo ak sám dokazovanie dopĺňa. Účelom tohto ustanovenia je zabezpečiť účastníkom konania právo na spravodlivý proces, najmä umožniť im realizáciu práva vyplývajúceho z ustanovenia § 123 O.s.p., t.j. práva vyjadriť sa k návrhom na dokazovanie a všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali. Ak preto odvolací súd v priebehu odvolacieho konania doplní dokazovanie, bez toho, aby nariadil pojednávanie a účastníkom umožnil vyjadriť sa k týmto novým dôkazom odníme im možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

V posudzovanej veci z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že odvolací súd v priebehu odvolacieho konania vykonal dokazovanie prostredníctvom súdu prvého stupňa (§ 213 ods. 6 O.s.p.), a to nariadením kontrolného znaleckého dokazovania. Odvolací súd bol preto povinný na prejednanie odvolania nariadiť pojednávanie a tým umožniť účastníkom konania vyjadriť sa k tomuto novému dôkazu. Keďže odvolací súd v danej veci takto nepostupoval, a pojednávanie na prejednanie odvolania nenariadil, konal v rozpore s ustanovením § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p. Týmto nesprávnym postupom odňal žalovanej možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade

podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd rozhodnutie dovolaním napadnuté zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalovanej uvedenými v dovolaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. januára 2012

JUDr. E. S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková